

Seinäjoki

SEINÄJOEN LUMO 2035 -OHJELMA

LUMO: LUONNON MONIMUOTOISUUS

SISÄLTÖ

- Saatesanat 2
- Johdanto 3
- LUMO-ohjelman tavoitteet 4
- LUMO-ohjelman aikataulu ja sini-viherrakenneselvitys 5
- A. Viherverkostojen vahvistaminen 6
- B. Luonnon monimuotoisuuden vaaliminen 8
- C. Kuntalaisten hyvinvoinnin ja lähiympäristön viihtyisyyden edistäminen 10
- D. Vesiensuojelu 12
- E. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen 13
- F. Haitalliset vieraslajit 15
- G. Luontotiedon hallinnan kehittäminen ja hyödyntäminen suunnittelussa 17

LUMO-OHJELMA-PROSESSI

Seinäjoen kaupungin kestävän kehityksen työryhmä on 25.8.2025 kokouksessaan päättänyt aloittaa LUMO-ohjelman valmistelun.

OHJAUSRYHMÄ kaupungingeodeetti Mirja Jatkola, kaavoitusjohtaja Martti Norja, kaavasuunnittelija Tuomo Ranto, suunnittelupäällikkö Keijo Kaistila, kaupunginpuutarhuri Kari Hirvensalo ja ympäristönsuojelujohtaja Hanna Latva-Kiskola **OHJAUSRYHMÄ KOKOONTUNUT** 31.3.2026, lisäksi kommentointia sähköpostitse **TYÖRYHMÄ** biologi Hannu Tuomisto, ympäristönsuojelutarkastaja Aili Sorjanen, ympäristönsuojelujohtaja Hanna Latva-Kiskola ja ympäristönsuojelutarkastaja Miia-Eveliina Lae (1.3.2026 alkaen) **TYÖRYHMÄ KOKOONTUNUT** 21.8.2025, 6.2.2026 ja 12.5.2026 **VALOKUVAT** Hannu Tuomisto ja Magnific (s. 16 ja 17) **TAITTO JA GRAAFINEN SUUNNITTELU** [Keino Branding](#)

SAATESANAT

Luonnon monimuotoisuuden heikentymisen pysäyttäminen ja kääntäminen kasvuun on yksi suurimmista maailmanlaajuisista haasteista. Kunnat ovat avainasemassa ja voivat valinnoillaan vaikuttaa monimuotoisuuden säilymiseen.

Seinäjoen LUMO-ohjelma luo pohjan kaupungin omalle lumotoiminnalle luontokadon pysäyttämiseksi. Luonnon monimuotoisuuden vaaliminen auttaa meitä sopeutumaan ilmastonmuutoksen aiheuttamiin haasteisiin.

LUMO-ohjelman tekoon on osallistettu erityisesti kaupunkiympäristön toimialaa, joka vastaa suurimmasta osasta toimenpiteitä.

Haluamme Seinäjoella olla mukana ratkaisemassa yhtä suurimmista kriiseistä, joka vaikuttaa Seinäjoen, Suomen ja koko maailman tulevaisuuteen luontokadon pysäyttämisessä.

JAAKKO KIISKILÄ
Seinäjoen kaupunginjohtaja

JOHDANTO

LUMO tulee sanoista
"luonnon monimuotoisuus",
ja sillä tarkoitetaan lajien
runsautta, perinnöllistä
muuntelua ja elinympäristöjen
vaihtelevuutta.

Luonnon monimuotoisuus turvaa elämän edellytykset maapallolla ja tekee ekosysteemeistä toimintakykyisiä ja kestäviä. Lisäksi monimuotoinen luonto tarjoaa ihmisille välttämättömiä ekosysteemipalveluja. Niitä ovat esimerkiksi ruoantuotanto, hiilensidonta, veden sääntely, pölytys ja luonnossa koetut elämykset.

Luonnon monimuotoisuuden vähenemistä kutsutaan luontokadoksi. Sitä aiheuttavat muun muassa ilmastonmuutos, maankäytössä tapahtuvat muutokset, metsävarojen hyödyntäminen, soiden ojittaminen sekä vesistöihin kohdistunut kuormitus. Luontokato on maailmanlaajuinen ongelma.

Tässä Seinäjoen LUMO 2035 -ohjelmassa määritellään sellaisia tavoitteita ja toimenpiteitä, joiden avulla Seinäjoen kaupungin omistamilla alueilla edistetään luonnon monimuotoisuutta ja pysäytetään monimuotoisuuden väheneminen.

Ohjelma rakentuu teemoittain määritellyistä tavoitteista ja niihin liittyvistä toimenpiteistä. Kaikille toimenpiteille on määritelty vastuutaho. Ohjelma ulottuu vuoteen 2035 ja sitä voidaan tarvittaessa päivittää ohjelmakauden aikana. Ohjelmassa määritellyt toimenpiteet perustuvat suurimmaksi osaksi vapaaehtoisuuteen, mutta toisaalta ohjelmalla myös varaudutaan ennakoitavissa oleviin lainsäädännön muutoksiin. Seinäjoen LUMO 2035 -ohjelma kannustaa myös kuntalaisia toimimaan monimuotoisen luonnon puolesta.

LUMO-OHJELMAN TAVOITTEET

A. Viherverkostoja vahvistetaan muodostamalla ekologisesti toimiva ja luonnon monimuotoisuutta tukeva alueiden verkosto.

B. Luonnon monimuotoisuutta vaalitaan ylläpitämällä ja parantamalla viherverkostoon kuuluvien alueiden laatua.

C. Kuntalaisten hyvinvointia ja lähiympäristöjen viihtyisyyttä edistetään lisäämällä ja tukemalla luonnon monimuotoisuutta rakennetussa ympäristössä.

D. Luonnon monimuotoisuutta tuetaan parantamalla luonnonvesien ekologista tilaa.

E. Kaupungin ilmasto- ja monimuotoisuustoimet tukevat toisiaan.

F. Vieraslajien torjunta kaupungin mailla on tehokasta ja toimivaa.

G. Luonnon monimuotoisuudesta on saatavissa riittävästi tietoa ja sitä hyödynnetään suunnittelussa kattavasti.

VASTUUTAHOJEN LYHENTEET

- Kiinteistö- ja paikkatieto = *maanomistus*
- Kaupunkisuunnittelu ja kaavoitus = *kaavoitus*
- Ympäristönsuojelu = *ympäristö*

- Yhdyskuntatekniikka
 - » Suunnittelu = *yhd.tek.*
 - » Puistotoimi = *puisto*

- *Perusopetus*
- *Toimitilat*

LUMO-OHJELMAN AIKATAULU

- Osaa toimenpiteistä on jo toteutettu ja niiden toteuttamista jatketaan. Osa toimenpiteistä vaatii kuitenkin sini-viherrakenneselvityksen valmistumisen ennen niiden toteuttamisen aloitusta.
- Tämä LUMO-ohjelmakausi on keskittynyt kaupunkiympäristötoimialan vastuulla oleviin aiheisiin. Luonnon monimuotoisuustekoja voidaan kuitenkin tehdä kaikilla kaupungin sektoreilla, kuten hankinnoissa. Näitä otetaan huomioon paremmin seuraavilla LUMO-ohjelmakausilla.

SINI-VIHER- RAKENNESELVITYS

SINI-VIHERRAKENNE

- Viheralueiden (mm. metsät, suot, puistot) ja vesistöjen (joet, järvet) muodostama verkosto.
- Sini-viherverkosto koostuu yhteyksistä ja alueista, jotka mahdollistavat monien eliölajien ja lajiryhmien, kuten kasvillisuuden, eläimistön ja sienien, liikkumisen ja leviämisen alueiden välillä.
- Sini-viherrakenneselvitys on LUMO-ohjelman perusta, ja se toteutetaan LUMO-ohjelmakauden alkuvaiheessa. Selvityksen rinnalla on tehtävä vieraslajitorjunnan priorisointisuunnitelma.

A.

Viherverkoston vahvistaminen

LUMO-OHJELMAN MUKAISESTI

Täydennetään kaupungin luonnonsuojelualueverkostoa ekologisesti edustavilla alueilla. *(Maanomistus, ympäristö)*

Osallistutaan luonnontilaltaan heikentyneiden arvokkaiden elinympäristöjen ennallistamistoimiin. *(Ympäristö)*

Suojelualueet kytketään toisiinsa luonnon monimuotoisuutta tukevilla OECM-alueilla. *(Ympäristö, maanomistus)*

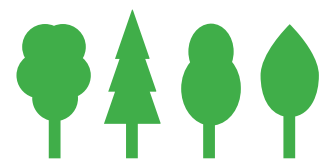
Huomioidaan tunnistetut ekologiset verkostot kaikilla kaavatasoilla, puistosuunnitelmissa ja muussa maankäytön suunnittelussa. *(Kaavoitus, yhd.tek. ja puisto)*

Alueidenkäytön suunnittelussa noudatetaan pienimmän haitan periaatetta. Rakentamisessa tutkitaan mahdollisuudet toteuttaa hanke mahdollisimman pienin luontohaitoin. *(Kaavoitus, puisto, yhd.tek.)*

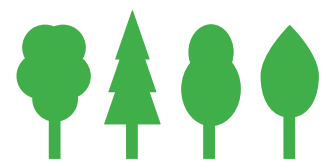
Rakennetun ympäristön suunnittelussa ja rakentamisessa kiinnitetään huomiota viheralueiden riittävyteen, laatuun, kytkeytyneisyyteen ja saavutettavuuteen. *(Kaavoitus, puisto, yhd.tek.)*

Maankäytön suunnittelussa huomioidaan liito-oravan ja lepakoiden kulku-yhteydet lisääntymis- ja levähdysalueilta ruokailualueille. *(Kaavoitus, yhd.tek.)*

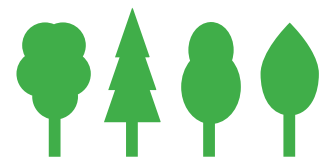
Maankäytön suunnittelussa huomioidaan maakuntakaavoituksen yhteydessä tunnistetut arvokkaat luonnon ydinalueet ja viheryhteydet. *(Kaavoitus)*

Ennallistaminen: Ihmisen toiminnan seurauksena muuttuneen ympäristön palauttamista luonnontilaiseksi tai sen kaltaiseksi.

OECM-alue: Monimuotoisuutta tukeva alue (Other Effective Area-Based Conservation Measures), jonka pääkäyttötarkoitus voi olla jokin muu kuin luonnonsuojelu, mutta joka sisältää arvokasta monimuotoisuutta.

Ekologinen verkosto: Elinalueiden ja niiden välisten yhteyksien muodostama kokonaisuus, joka mahdollistaa lajien liikkumista paikasta toiseen ja turvaa luonnon monimuotoisuutta ja ekosysteemien toimintaa.

METSÄOHJELMASTA

- ✓ Jos laaditun luontoselvityksen perusteella löytyy alueita, joita voidaan käyttää ekologisen kompensaation tarkoituksiin tai jotka sopisivat suoraan luonnonsuojeluun, niin nämä alueet tulee varata näihin tarkoituksiin.
- ✓ Varaudutaan luonnonsuojelulain vapaaehtoisen kompensaation mahdollisuuksiin ja EU:n ennallistamisasetuksen vaatimuksiin.
- ✓ Maankäytön suunnittelussa huolehditaan monipuolisen lajiston elinolosuhteista ja liikkumismahdollisuuksista.

B.

Luonnon monimuotoisuuden vaaliminen

LUMO-OHJELMAN MUKAISESTI

Osallistutaan kaupungin mailla olevien arvokkaiden metsä- ja suoluonto-tyyppien hoitoon ja ennallistamiseen luonnonsuojelualueilla sekä myös muilla alueilla. *(Maanomistus, puisto, ympäristö)*

Hyödynnetään tarjolla olevia rahoitusvaihtoehtoja elinympäristöjen hoidossa ja ennallistamisessa. *(Ympäristö)*

Lisätään luonnon monimuotoisuutta ja ilmastokestävyyttä tukevia rakennepiirteitä talousmetsissä ja viheralueilla. *(Maanomistus, puisto)*

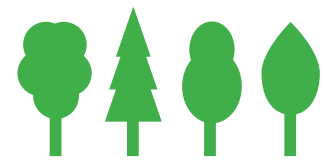
Pidennetään kaupungin omistamien metsien kiertoaikaa. *(Maanomistus, puisto)*

Turvataan merkittävää kallioluontoa talousmetsissä. *(Maanomistus, puisto)*

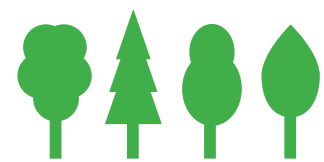
Kunnostetaan kaupungin omistamilta alueilta mahdollisesti löytyviä perinnebiotooppeja. *(Puisto, ympäristö)*

Parannetaan ja hyödynnetään rakennetun ympäristön siniviheralueita ja uuselinympäristöjä tärkeinä elementteinä luonnon monimuotoisuuden tukemisessa. *(Maanomistus, kaavoitus, puisto, ympäristö)*

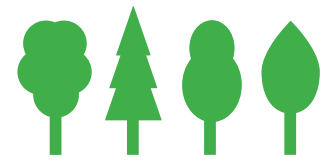
Tunnistetaan ja turvataan rakennetun ympäristön lajistollisesti arvokkaita elementtejä, kuten paahdealueita sekä hiekkapohjaisia alueita, jotka ovat tärkeitä hyönteisille tai muille eliölajeille. *(Kaavoitus, puisto ja yhd.tek.)*

Luonnon monimuotoisuus: Elämän koko kirjo; lajien runsaus, lajien sisäinen perinnöllinen muuntelu sekä elinympäristöjen monimuotoisuus.

Perinnebiotooppi: Perinteisten maankäyttötapojen muovaamia luontotyyppejä; esimerkiksi metsä-laitumet ja kedot.

Uuselin ympäristö: Elinympäristö, joka on ihmisen voimakkaasti muokkaama. Esimerkiksi piennar tai maa-ainesten ottoalue.

METSÄOHJELMASTA

- ✓ *Talousmetsien hakkuita pyritään välttämään 15.4.–31.7 välisenä aikana erityisesti rehevillä metsätyypeillä lintujen pesimärauhan turvaamiseksi.*
- ✓ *Talousmetsiä hyödynnetään kestävä kehitys, luonnon kantokyky ja laissa määritetyt suojeltavat kohteet sekä uhanalaisiksi määritetyt luontotyytit huomioiden.*
- ✓ *Metsäsuunnitelman laadinnan yhteydessä teetetään luontoselvitys arvokkaista luontokohteista; uhanalaiset lajit ja arvokkaat luontotyytit.*
- ✓ *Puistometsissä säilytetään vanhoja puita ja metsään jätetään lahopuita entistä enemmän.*
- ✓ *Puistometsissä suositaan ”hallittua hoitamattomuutta” ja puustorakenteen monipuolistamista.*

C.

Kuntalaisten hyvinvoinnin ja lähiympäristön viihtyisyyden edistäminen

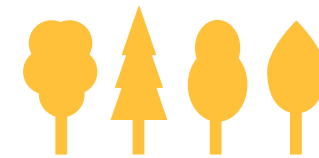
LUMO-OHJELMAN MUKAISESTI

Kokeillaan ja vakiinnutetaan viherkertoimen käyttöä maankäytön suunnittelussa. *(Kaavoitus)*

Rakennetun ympäristön viheralueiden hoito tukee luonnon monimuotoisuutta. *(Puisto, yhd.tek.)*

Kaupungin istutukset tukevat hiilensidontaa ja lisäävät luonnon monimuotoisuutta. *(Puisto, yhd.tek.)*

Perusopetuksessa noudatetaan kaupungin omaa kestävän kehityksen KÄRPPÄ-ohjelmaa. *(Perusopetus)*

Jatkuva kasvatus: Metsähoitomenetelmä, jossa metsä säilytetään jatkuvasti puustoisena ilman avohakkuita.

Viherkerroin: Työkalu, joka on kehitetty ohjaamaan korttelien ja tonttien viherrakennetta. Se kuvaa esimerkiksi tontin vihertehokkuutta, eli sitä kuinka paljon tontilla on erilaisia kasvillisuuspintoja ja sadevesiä viivyttäviä ratkaisuja suhteessa tontin pinta-alaan.

METSÄOHJELMASTA

- ✓ *Asutuksen läheisyydessä ja muissa soveltuvissa kohteissa, kuten turvemailla suositetaan jatkuvaa kasvatusta.*
- ✓ *Puisto- ja virkistysmetsissä ei suoriteta hakkuita 15.4.–31.7.*
- ✓ *Puistometsiä hoidetaan pitkälti jatkuvan metsänkasvatuksen opein.*
- ✓ *Puisto- ja ulkoilumetsien hoidon tavoitteena on ylläpitää ja parantaa metsien viihtyisyyttä, monikerroksellisuutta ja turvallisuutta ulkoiluympäristöinä, sekä turvata luonnon monimuotoisuutta.*
- ✓ *Asutuksen läheisyydessä puisto- ja virkistysmetsien hoidossa ohjataan puulajisuhteita sekapuustoiseksi ja monikerrokselliseksi.*
- ✓ *Koulujen lähimetsät ja lähiluontokohteet säilytetään opetuspaikkoina.*

D.

Vesiensuojelu

LUMO-OHJELMAN MUKAISESTI

Turvaamme Seinäjoen kaupungin omistamilla metsätalousalueilla olevien arvokkaiden pienvesien hyvän tilan ja ominaispiirteet. *(Maanomistus, puisto)*

Säilytämme vesistöjen rantametsiä monimuotoisuuskohteina ja toimivina suojavyöhykkeinä. *(Maanomistus, kaavoitus, puisto)*

Tavoittelemme jatkuvan kasvatuksen lisäämistä erityisesti turvemilla. *(Maanomistus, puisto)*

Edistämme arvokkaimpien virtavesien rakenteellista luonnontilaisuutta. *(Yhd.tek., ympäristö)*

Kunnostamme ja hoidamme lintuvesiä, sekä linnustolle arvokkaita ranta-alueita ja saaria. *(Ympäristö, puisto)*

Mahdollistamme vaelluskala-, jokirapu- ja euroopanmajavakantojen elinvoimaisuutta tukevia toimia, etenkin kaupungin omistamilla maa- tai vesialueilla. *(Maanomistus, ympäristö)*

METSÄOHJELMASTA

✓ Talousmetsissä ei aloiteta uusia soiden ojituskohteita ja kunnostusojituksiinkin lähdetään mukaan harkiten.

E.

Ilmaston- muutokseen sopeutuminen

LUMO-OHJELMAN MUKAISESTI

Osallistumme ilmastonmuutoksen hillintään osana Hinku-verkostoa.

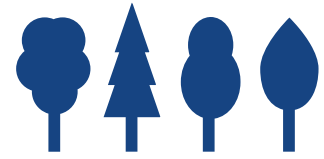
Päästöjä vähennetään energiatehokkuutta parantamalla ja edistämällä uusiutuvan energian käyttöä (Toimitilat) ja kiertotalouden mahdollisuuksia lisäämällä. (Yhd.tek., toimitilat)

Rankkasateisiin varaudutaan myös luontopohjaisilla ratkaisuilla. (Yhd.tek.)

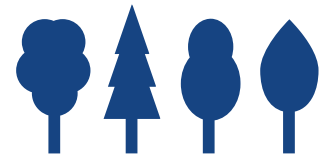
Luonnontilaisia ja rakennettavia kosteikkoja sekä muita luontopohjaisia rakenteita käytetään hulevesien hallinnassa. (Kaavoitus, yhd.tek.)

Varjostavia, haihduttavia ja tuulta hillitseviä suuria kaupunkipuita säilytetään ja lisätään. (Puisto, yhd.tek.)

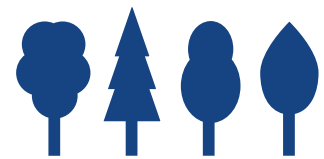

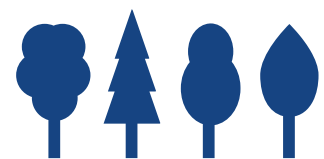
HINKU-verkosto: Päästövähennyksiin sitoutuneiden kuntien verkosto, johon Seinäjoki on liittynyt 2019.

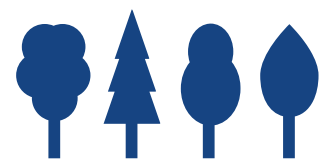
Hulevesi: Rakennetuilta alueilta poisjohdettavaa sade- ja sulamisvettä sekä perustusten kuivatusvettä.

Ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden yhteys: Ilmastonmuutoksen hidastaminen on tärkeä osa luontokadon torjuntaa, sillä äärevöityvät ilmasto-olosuhteet heikentävät luontotyyppejämme ja eliölajistomme selviytymismahdollisuuksia. Monimuotoisella luonnolla on puolestaan kyky hidastaa ilmastonmuutosta. Kun lajeja on paljon, on luonnolla paljon erilaisia mahdollisuuksia sitoa hiiltä.

Hiilivarasto: Hiiltä, joka on sitoutuneena esimerkiksi puihin tai maaperään; hiiltä, joka ei ole ilmakehässä.

Hiilinielu: Ekosysteemi, joka kerää ja varastoi hiiltä sisältäviä yhdisteitä; esimerkiksi hiilidioksidia.

METSÄOHJELMASTA

- ✓ Metsäsuunnitelman tietojen pohjalta laaditaan hiilinielulaskelmat.
- ✓ Käytetään päällystämättömiä pintoja ja haihduttavia puita lisääntyvien sadevesien hallinnassa.
- ✓ Metsät pidetään lajistoltaan ja ikärakenteeltaan monipuolisina, jotta niiden kyky selvitä myrskyistä, kuivuudesta sekä kasvitaudeista ja tuhohyönteisistä säilyy.

F.

Haitalliset vieraslajit

LUMO-OHJELMAN MUKAISESTI

Poistamme kaupungin omistamilta alueilta vieraslajeiksi määritellyt istutetut kasvit. *(Puisto)*

Huolehditaan, että kaupungilla on tarjota vieraslajipitoisen maa-aineksen vastaanottopaikkoja. *(Yhd.tek., ympäristö)*

Vieraslajeista tiedotetaan kuntalaisille ja samalla lisätään ymmärrystä vieraslajien haitallisuudesta. *(Ympäristö)*

Kuntalaisilta kerätään havaintoja vieraslajeista. *(Ympäristö)*

Vieraslajien torjunnassa käytetään "soolotalkoita". *(Ympäristö)*

Vieraslajien torjunnassa kokeillaan mobiilipelejä. *(Ympäristö)*

Huomioimme vieraslajiasiat lausunnoissa ja päätöksissä. *(Ympäristö)*

Osallistumme alueellisen vieraslajityöryhmän toimintaan. *(Ympäristö)*

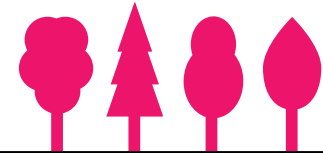
Laaditaan vieraslajien torjunnan priorisointiohjelma, jota noudatetaan vieraslajitorjunnassa. *(Puisto, ympäristö)*

Huolehditaan, että vieraslajipitoiset maat käsitellään rakennuspaikalla tai viedään ympäristöluvalliselle maankaatopaikalle. *(Yhd.tek., ympäristö)*

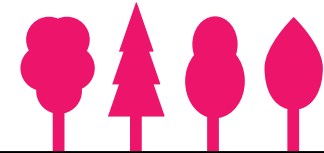
Vieraslajien aiheuttamat riskit huomioidaan hankintavaatimuksissa. Erityishuomiota kiinnitetään maarakentamis- ja kunnossapitotoimiin. *(Yhd.tek.)*

Vieraslajitiedot kirjataan Laji.fi-palveluun. *(Ympäristö, kaavoitus)*

Kaupungin työntekijöille järjestetään koulutusta vieraslajeista. *(Ympäristö)*

Vieraslaji: Luontaisen levinneisyysalueensa ulkopuolelle ihmisen toimesta päätynyt laji. Voivat aiheuttaa haittaa luonnonvaraisille lajeille ja ihmisten terveydelle.

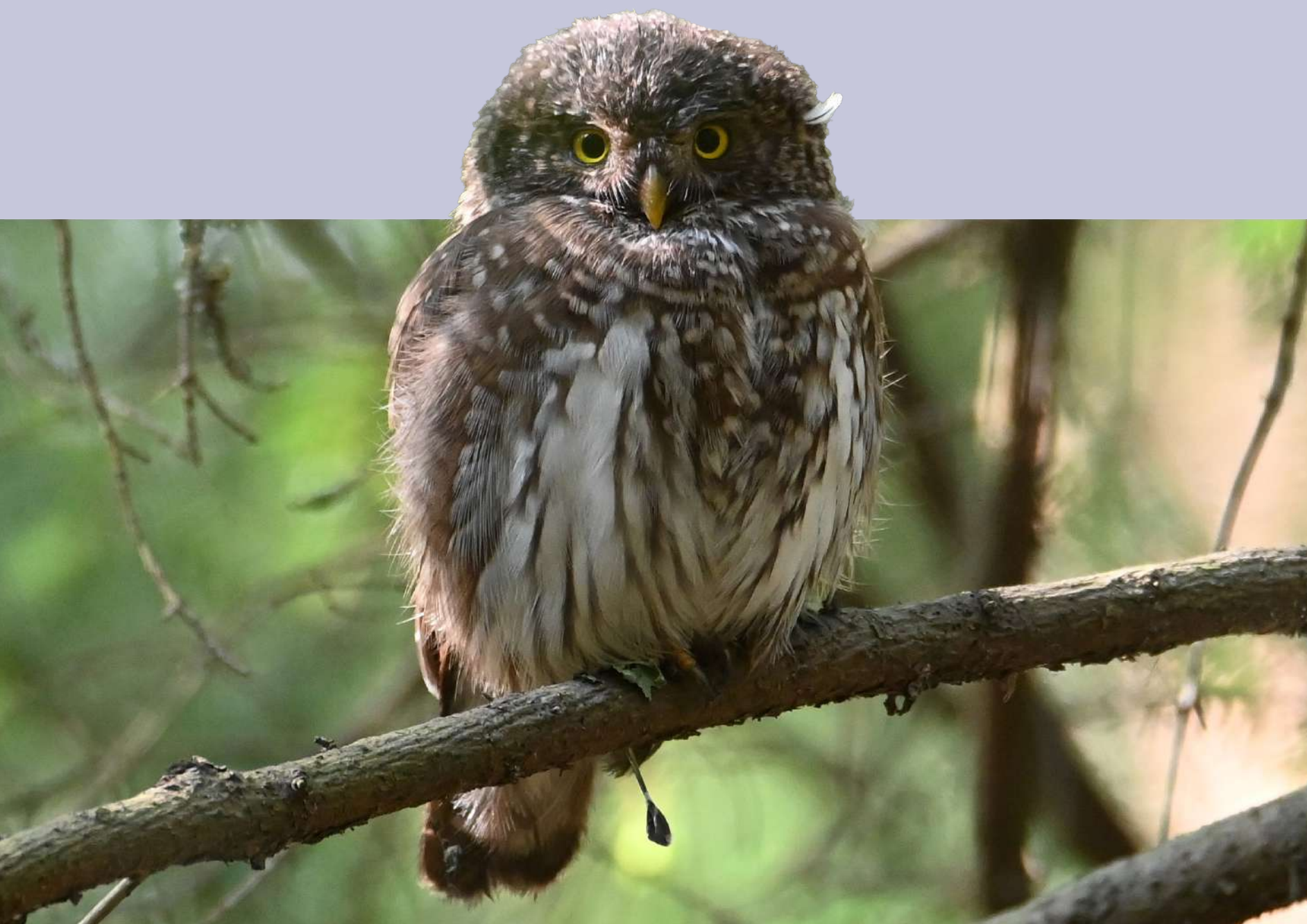

Haitallinen vieraslaji: Vieraslaji, joka on nostettu kansalliseen vieraslajiluetteloon tai EU:n vieraslajiluetteloon. Näitä lajeja koskee tiukat maahantuonti, hallussapito, levittämisen- ja myyntikiellot. Lisäksi on muita haitallisia vieraslajeja, jotka aiheuttavat uhkaa alkuperäisluonnolle, mutta niitä ei ole nostettu kansalliseen tai EU:n vieraslajiluetteloon. Näitäkin lajeja koskee ympäristöön päästämiskiello.

G.

Luontotiedon hallinnan kehittäminen ja hyödyntäminen suunnittelussa

LUMO-OHJELMAN MUKAISESTI

Kaupungin eri toimijoita koulutetaan luonnon monimuotoisuuden merkityksestä. *(Kaavoitus, puisto)*

Sisällytämme metsänhoitotöiden kilpailutukseen vaatimuksen metsä- ja suolajien monimuotoisuuden ja uhanalaisten lajien huomioimisesta. *(Maanomistus)*

Vahvistamme yhteistyötä ja tiedonkulkua, jotta erilaiset monimuotoisuuden edistämiseksi tehtävät toimet muodostavat laajempia ja vaikuttavampia kokonaisuuksia. *(Maanomistus, kaavoitus, puisto, yhd.tek., ympäristö)*

Maankäytön suunnittelun yhteydessä tehtävien selvitysten lajihavainnot kirjataan Laji.fi-tietojärjestelmään. *(Kaavoitus, puisto, ympäristö)*

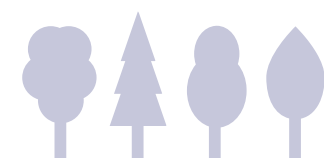
Laji- ja luontotyyppitiedot tallennetaan paikkatietomuodossa. *(Maanomistus)*

Maankäytön suunnittelussa huomioimme ylikunnalliset ekologiset verkostot sekä laajat yhtenäiset luontoalueet. *(Kaavoitus)*

Laadimme selvitykset Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi -oppaan ohjeistuksen mukaisesti. *(Kaavoitus)*

Jos jossain rakentamishankkeessa ei voida välttyä merkittävilta luontohaitoilta, kokeilemme ekologista kompensatiota. *(Maanomistus, kaavoitus)*

Osallistumme ympäristöön liittyviin alueellisiin yhteistyöryhmiin. *(Ympäristö, puisto)*

Ekologinen kompensatio: Luonnon monimuotoisuudelle aiheutunutta haittaa hyvitetään lisäämällä luonnon monimuotoisuutta toisaalla vastaavalla luontotyyppillä.

Seinäjäjoki

SEINÄJOEN LUMO 2035 -OHJELMA

seinajoki.fi

